

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆԻՒՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՒ ՄԻԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՒՆԻՒՄ ՀԱՐԱՍԹ Զ ՅՈՒՆԻՒՄ 1871

ԹԻՒ 900

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պատերազմի անսարանէն հետզհետէ հասած լուրերը երթալով կը ծանրանան: Վերմանական զօրաբանակները փարիզի տուչ երկար ժամանակ անդործ մնալէ ետեւ, և այս մայրաքաղաքը անօթութենէ անձնատուր ընելու յոյսէն կորուսած՝ վերջապէս փորձ կը փորձեն ուժը անկողնէ զայն, և որովհետեւ նախ հարկ է յիշեալ մայրաքաղաքին շրջակայ բնակչութենէն, ուստի բրուսիայի արձակեցան անոնց վերայ և ի միևնոյն ժամանակ կը ուժեղանան հիւսիսային, հարաւային և արևելեան կողմին բերդերը, ինչպէս նաև Ալժուրի սարահարթը: ուսկից սկսան փարիզի վերայ սուր արձակել: Սուրբազանութեան այս սկզբնաւորութենէն զորուեալ, տարակոյն չկայ որ զաղղկացիք բուն զօրութեամբ և յուսահատական շարժմամբ պիտի յարձակին թշնամոյն վերայ, անոր պաշարման գիծը արեւու և Աուարի զօրաբանակին հետ միաւորութեամբ համար: Այժմ յաջողին, ինչպէս որ իրենք հաստատութեամբ կը յուսան, վայր ըլլալ պիտի գերմանական զօրաբանակաց զլուսն, որոնք իրենց գերմանները պիտի գտնեն փարիզի պատուարաց առջև, ինչպէս որ զաղղկացիք կը զուլակէին յորմէ հետէ որ թշնամին ձեռք զարկաւ պաշարելու այս հզօր մայրաքաղաքը: Ի այց ընդհակառակն եթէ ձախորդութիւնը անբաժանելի մնալով զաղղկացի զօրաբանակներէն, յաղթանակը դարձեալ գերմանացու ձեռք մնայ, ինչպէս որ միևնոյն հաստատութեամբ կը յուսան Ֆրանսիոյ թագաւորը և իւր զինուորական իշխանութիւնները, յայնժամ զաղղկացիք պիտի պարտաւորին հաշտութիւն խնդրել, որուն պայմանները՝ չէզոք մեծ տէրութեանց միջնորդութեամբ, դուրսէն այնչափ խիստ պիտի չըլլան, որչափ որ կը պահանջէ Ֆրանսիան: Այսօրինակ է այժմ պատերազմին անորոշ կացութիւնը, զոր մտաւոր ճիւղմամբ պիտի որոշէ:

Անտոնի դեսպանաժողովը դուրսէն արդէն դուրսը ուսած է: ուր Ա ձուլուն ազատութեանը նկատմամբ Ֆրանսիոյ պահանջումը քննուելէ ու կարողացուելէ ետեւ, Ա իւր քանակութիւնը նկատմամբ Ֆրանսիոյ պահանջումն և հաւանականաբար քննութեան ներքեւ պիտի առնուի և բարեկամաբար պիտի կարողացուի: Ինչպէս մեր նախընթաց թուոյն մէջ գրուցած եմք, Ա իւր քանակութիւնը քննութեան կառավարութիւնը՝ իւր չէզոքութեան պայմաններէն խոտորելով՝ զաղղկացի փախստական զինուորաց ապաստան կը մատուցանէ եւ զեր-զօր Ֆրանսիոյ կառավարութիւնը իմանալով՝ որ շուրջ նոյն երկրին չէզոքութեան դաշնադրութիւնը չնչուսած համարել, և իւր այս որոշումը շրջաբերական նամակաւ մի իմացոյց նոյն դաշնադրութեան ստորագրող տէրութեանց: Այս այս խնդիրն է, որուն վրայօք ևս կը կարծուի թէ բանախօսութիւն պիտի ըլլայ Անտոնի դեսպանաժողովոյն մէջ: Այսպէս է թէ այս ժողովը՝ ի ներկայութեան այժմեան քաղաքային ծանր պարագայից, դատաստանական աստանի մը կը բարձր պիտի չունենայ ամենեւին, այլ իւր պաշտօնը պիտի ըլլայ իրաւախօսութիւն և խաղաղասիրական միջնորդութիւն ընել կարելի եղածին չափ, և վերջապէս անորոշ տեղը կապել վէճի ներքեւ գտնուած այս երկու քաղաքային խնդիրները:

Առերես բրուսիացիք վեց փոքրիկ անդղական նաւերու վերայ թնդանօթ արձակելով ընկղմոր են զանոնք Աէն գետոյն մէջ, ուսկից նաւարկելով հանքային անուրի կը տանէին ի փարիզ: Կաղղկական և անդղական լրագիրներէն ոմանք կը տան թէ յիշեալ նաւերը Ֆրանսիոյ զինուորական կառավարութենէն թողնուածութեան թուղթ ունին եղեր այս նաւարկութիւնը ընելու: Հետեւաբար Անգլիոյ դահլիճը բողբոջ է այս ապօրինաւոր գործոյն գէ՞մ: Ընկալնապէս կը վախճուէր որ այս կը լուծուին ծանր վէճ մը ծագելով՝ քաղաքային խառնաշփոթութեան պատճառ մի

չապ. սակայն կը հաստատեն թէ մտաւ Պիզմարք ի պատասխանի այս բողբոջոյն, առաջարկել է Անգլիոյ կառավարութեանը՝ սրբէսկը յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ արդարութեամբ քննուի այս դէպքը և եթէ անիրաւութիւն մի եղած է անգլիացուց, Ֆրանսիոյ կառավարութիւնը պատրաստ է, կըսէ, արժան դատուած հասուցումը ընելու:

Իսաւրից թագաւորը՝ ընկերութեամբ իւր կառավարութեան երեք անգամոց առժամանակեայ կերպիւ ի հոռոմ դնաց, ուր շեքմեանը սիրով ընդունուեցաւ բոլոր հոռոմայեցիներէն: Ա. Վ. Ե. հաստատութիւնը յիշեալ երկրին մէջ քանի մը հարկաւոր կարողութեաններ անձամբ կատարելէ ետեւ, պիտի վերադառնայ ի Ֆրանսիոյ: Իսկ կառավարութեան պաշտօնաբանը զինի 5-6 ամսոց պիտի փոխադրուի ի հոռոմ, որ միացեալ Իսաւրից տէրութեան թագաւորանիստ մայրաքաղաքը պիտի ըլլայ, ինչպէս որ ի սկզբանէ անտի կը փափաքէին բոլոր Իսաւրից ժողովուրդները:

Անցեալները Առլուովալաքիայի բարձրաւոր Վարդուս տիրող իշխանը շրջաբերական նամակ մի յուղարկեց փարիզի դաշնադրութեան ստորագրող մեծ տէրութեանց, որոցմէ կը խնդրէ, որ Առլուովալաքիայի իշխանութեանը առաւելոյց անկախութիւն շնորհուի, և թէ փարիզի դաշնադրութեամբ հաստատեալ մեծ տէրութեաններէն երաշխաւորեալ յիշեալ իշխանութեան այժմեան քաղաքային կացութիւնը փոփոխութեան կարող է: Բարձրագոյն Վուսուր այս անտակ յանդուգն խնդրոյն գէ՞մ ստանկապէս բողբոջեց ծանուցանելով մեծ տէրութեանց, թէ չկրնար ընդունիլ անոնց միջամտութիւնը այս խնդրոյն մէջ, զոր Վարդուս իշխանը պարտաւոր էր ուղղակի և ամենախոնարհաբար օգոստ: Առլուովան յուղարկել, որ իւր վեհապետն է: Տաւալին յայտնի չէ թէ մեծ տէրութեանները ինչ ընթացք պիտի բռնեն այս խնդրոյն նկատմամբ:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Բեղերսպարիկէն հայագրի բազմամուտու ծերունի մը հետեւեալ ստանաւոր պատուական աշխատասիրութիւնը յուղարկած է մեզ ի հրատարակութիւն:

(Շարունակութիւն) (1)

- Եւ քաղկեդոնեան քաղցրիկ արմատոյն,
Է՞ր էր չըբերել զարգասիս յուսոյն,
Մինչ կայր առևանգն յատոյ ի ձեռքին,
Կատարել պաշտօն քաղ ապակայանին:
Եւ յայնձեանէ զինչ զարմանք թէ Հոռոմ,
Մատակարարէ հայ գերթ կիգամամ,
Չրէ՛ յարենէ սոսկ չոր չօթ տալով,
Եւ սուրբ խորհրդոյն նոր ջուր շնորհելով:
Չինչ զարմանք թէ զատ առանձին հնարեաց,
Եւ արբանեկաց նոր դուռն արդեանց բաց,
Չի այնու արձակ լիցի և ինքեան,
Բաշխել չիւր հօտին թուղթ ներողութեան:
Չինչ զարմանք թէ Հոռոմ տարածեաց զուսկան,
Որսայ ի ցանց իւր զազգս արևելեան,
Թիւր ցուցանել զայն՝ զոր ի հօրը ունէր,
Եւ տալ նման նոր՝ զոր ինքն երկնէր:
Վեր ի վայր արար Հոռոմ՝ զկարգ հին,
Եւ եղ նոր կանոնս սուր և հուր յախին,
Եւ արդ զժղմի՞ր՝ զի չեն մերք նման,
Կարգաց Հոռոմայ կամ՝ անկարգութեան:
Թէ մկրտութիւն յաշխարհականաց,
Չի ինչ իսկական ասեւ ըստ քմաց,
Սուրբ կոյսն Երգինէ ինքնին մկրտեաց,
Չիւր հայր եւ գեղբայր ըստ յայնմաւորաց:
Չէ է պակասեալ կարգաւորաց պար,
Ի՞ճե լրագրոյն նախընթաց բիւր:

- Չի շնորհաց գտցեն տղք մատակարար,
Եւ սուրբ խորհրդոյ կենսածիր զօհար,
Անցանել արժան չէ յաշխարհավար:
Ինչ ինչ սրինակք Եւ գինեանց կուսից,
Չեն հաստատուն հիմն անձեռնհասից,
Խորհուրդ զաւանդեալ յաջ քահանայից,
Տալ աշխարհայնոց, և անհաւատից:
Կարելի արդեօք և հարք ժողովոյն,
Որ բաշխէր գտաւ սրբարար ջրոյն,
Երաշխաւորել թէ չունող կարգին,
Չիտուարութիւն կրեաց յողին:
Չեւզինէ հօգին առաքելական,
Շարժեաց յայն մեծ գործ հաւատոց արժան,
Եւ մկրտութիւն ըզձից եռանդեան,
Խառն էր ընդ ջրոյ, սիրոյ և արեան:
Մկրտել կուսին զիւր հայր կամ գեղբայր,
Ո՛չ այնքան յետոց ճանապարհ բանայր,
Որքան թագոսեան հեթանոսարար,
Գէ՞մ քահանայից՝ բողբոջ ամբառնայր:
Թէ մկրտեաց ուր յաշխարհայնոց,
Խանգարի կօթնեակ թիւ սուրբ խորհրդոյ:
Որոց պաշտօնեաց կամ մատակարար,
Ի միայն ունակ կարգին սրբարար:
Թէ աշխարհական տայ մկրտութիւն,
Առինչ երկցանց է ձեռնադրութիւն:
Ո՛չ ապաքին տղ է մի հաստարան,
Յոր յեռուն հերքիչք քահանայութեան,
Թէ դաւաղանին ջուր խորհրդական,
Կարէ սուրբ առնել այր աշխարհական:
Ընդէ՞ր և ո՛չ զհաց՝ մարմին փրկչական,
Արտաց բազմեալ յառանին սեղան:
Եւ ո՛չ յայդպիսի սին պատրուակաց,
Բզիկեցին աղանդք ազատամբուսաց:

- Չէ՞ր արժան ինչայլ սուրբ այն մարդարտաց,
Եւ ո՛չ զխորհուրդն խախտել ըստ քմաց:
Չօժման զխորհուրդ ոչ տան հիւանդաց,
Ընդդէմ Յակոբայ բանին հրամանաց:
Ո՛չ հիւանդաց տամք զխորհուրդ օժման,
Այլ երախտոյց յետ մկրտութեան:
Չի ո՛չ զխոտել թէ կենաց մեր վախճան,
Երբ և ո՛ր բերցէ մեզ վտանգ մահուան:
Լաւ էր թէ մինչ մեր կար ի մեր տան,
Հասանէր առ մեզ և հրաւէր կոչման:
Յայնժամ քահանայն զխորհուրդ օժման
Մատակարարէր զխորհրդ էր արժան:
Այլ թէ յեղակարծ յալեկոծութեան,
Ի ճակատամարտ գինոց ի խառն,
Կամ յաւաղակաց անկեալ ի դարան,
Հանդէպ կըցէ մեզ վտանգ հոգեհան,
Ի շնորհ խորհրդոյ թէ ոք ապաստան,
Գաղցր ի բուն հանդէպ զատեցի արժան,
Մեծ խորհուրդ զզման, խոտովանութեան,
Ո՛չ անդամեաց յուսով այս օժման:
Չզիս յուսան ի ջուր ըստ տանկաց,
Որպէս բէ նովին սրբին բիծք մեղաց:
Գիտց ըսացումն չէ ի խորհրդոյ:
Եւ ո՛չ ըստ տանկաց ջուր ինչ տանք զիտոց,
Տանկաց ջուր ապտէսմ այն սրկումն է,
Չոր Հոռոմ օրհնեալ տղջուր անուանէ:
Այն է նիւթական նշան երկրամնին,
Որ կրկին եղջիւր ունէր ըստ դառին,
Գործ ի ճակատ և յաջող ձեռին,
Գիր զաղտնախորհուրդ, թիւ անուան նորին:
Չզիս հանգուցեալ այո՛ լուսամբ,
Ի այց ո՛չ սրբութիւն ըզձից իմանամք:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երկրորդ փոխարինող հրատարակելով հետևեալ գուժաբեր նամակը՝ մեր խորին ցաւը կը յարակցեմք եղիպտացաց զգացած տիրութեանը վառն մահուան մեծարդոյ Լուսաւոյն Գեորգ աղային . որ մեր երախտագիտութեանը վերայ իրաւունք ստացած է՝ Ըրշտայ գործակալութեան պաշտօնը ըստ ժամանակին ազգասիրաբար վարելով Ըղէքսանդրիոյ մէջ :

Աղէքսանդրիոյ, 19 Գեկ. 1870 Ն. Թ.

... Տէր խորագիր Արշալուստյ .

Քաղաքին Հայ ժողովուրդը մեծ կորուստ մը ըրաւ այս շաբթու : Եւստուֆեան մեծաւ . Գեորգ աղայն , որ բաւական ժամանակ ՚ի վեր ուղեղի անդամանելի հիւանդութեամբ անկողնոյ կը մտնայէր , վերջուպէս կնքեց իւր մահահանգըն ՚ի հասակի 30 ամաց , ՚ի խոր սուգ թողով իւր համեստաւուն ընտանիքը :

Այս անձը՝ որ հանդուցեալ Մէհլմիլա Ալի փաշային օրէն մինչև իւր մահը՝ եղիպտական կառավարութեան պաշտօններու մէջ ըրած ծառայութիւնները իւր բաւական հանդիսացած և սիրելի եղած էր յաջս ամենեցուն , նոյն պէս նաև իւր ազգասիրութեամբը ու բազմակողմէն համարովը ազգային գործոց մէջ մատուցած անձնուէր ծառայութեանը համար՝ բոլոր եղիպտացաց սէրն ու համակրութիւնը գրաւած էր . ուստի իրաւամբ կը յայտնուի բոլոր տեղացիքս անոր մահուան վերայ :

Հանգուցելոցն մարմինը մեծ ու խիստ փառաւոր հանդիս եկեղեցւոյ պարսկոյն զերեզմանատան մէջ ամփոփեցաւ : Մեծ յոյս կուտան հանգուցելոցն բարեկիրք որդիքը՝ իրենց հօրը տեղը բռնելու ու անոր անունը անմահ ընելու . իրենց ուսումնական տաղանդովը ու ասիկա բնաւորութեամբը . որոնք իրենց այս ձիրքովը՝ արդէն սիրելի եղած են ամենուն առջև :

Խնդրեմ , տէր խորագիր , որ ներկայս պատու ական լրագրոյդ միջոցաւ հրատարակել հոսիս ՚ի լուր հանգուցելոցն բոլոր ծանօթիցը . որով մնամ և այլն :

Այլ սոսկ մարտութիւն , և այս՝ առ այն ժամը , Յոր զողջուն վերջին հանգուցելոցն տակը : Եւ այս ջուր ոչ է այնքան ծաղրական , որքան ցաւելի ջուր միրտութեան . Զի ըստ մեր կարծեաց նա որ միտնէ , Եւ զուրբ գրող՝ ընծանել կարէ , Թոյլ տալ մկրտել աշխարհակալին , Արդեւուլ գղրող՝ տալ քահանային , Այն է թէ գիտց որ ի լուսամասն , Տեսց խորհուրդ ինչ բնից մտքութեան : Եթէ մկրտել այր աշխարհական , Ընդէր Յօհաննէս գայր ի Յօրդանան . Միթէ սակաւ էր Հրէից խոժանն , Զուր տալ Յիսուսի ի մկրտութեան : Ընդ վայր զերեսուն ամ յանապատին , Վայրենի մեղը սնաւ ամբողջին , Մինչ ի Բեթարա կային հոյք սակին , Զնա մկրտիչ առաքեաց Հոգին : Անհար է թէ զծնունդ ի ջրոց , Ընդ որում շնորհի ծնունդ ի Հոգոց , Զառաջին խորհուրդ իւր եկեղեցւոյ , Կամք էր Յիսուսի տալ աշխարհայնոց : Զայն խորհուրդ զոր նախ գործով կատարեաց , Ապա և բանիւ իսկ վարդապետեաց , Եւ իբր աւանդ հա իւր աշակերտաց , Ընդէր կամեր տալ աշխարհականաց : Ի՞նչ իւրք նուազ էր սուրբ աւագանն , Քան զգերաւորաց գեան Յորդանան . Անդ Հայր և Հոգին յայտնեցին զորդի , Ստա մանուկ նոյն Հօր՝ Հոգւով որդեգրի : Զայն խորհուրդ զոր Հայր այնքան մեծարեաց , Զի մինչև երկնից զըրունս եբաց , Դա է որդի իմ յամաց որոտաց , Վասն էր սայր ի ձեռս աշխարհականաց :

Հնդկաստանէն առ մեզ գրուած նամակէ մի հետևեալ յօդուածը կը քաղեմք . մեր ուսումնական ազգայնոց և մանաւանդ Միթիթարեան արժանաւարդ Միթարանութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրելով նոյն յօդուածոյն օրինաւոր խորհրդածութեանց վերայ :

«Իմանամք թէ յաշխարհիկ վեղուի են շատ իսկ գէրբ վարժից , որով վարեն վարժապետք այդր : Փափաքիմք իրազեկ լինել թէ որպիսի՞ շուրջաւ և եղանակաւ հասանին մանկուցք ՚ի գիտութիւն և ՚ի հատութիւն գրոց վեղուի մերում , յորում են ամենայ ընտիր մատենագրութիւնք :

Արդարև ուսումնարանք մեր աստ ՚ի Հնդկաստան կըրեն զգծուարութիւնս մեծ և յաճախ անգամ ՚ի մարդիկ զմանկոյն ՚ի Հայկեան գարտութեան՝ յողջապս չըղոյ բուական յարմարաւոր գրեանց . զի ՚ի գարոյցի՝ սկզբամբ իսկ , խոյս տամք որչափ հնար կցէ , յաշխարհիկ բարբառոց . զոր մարթէ ամենայն աշակերտաց ուսանել արտաքոյ ՚ի գարոցայ . և զի գարոցս միայն համարիմք հաստատութիւնս կըրնելոյ անդ զորդիս մեր ՚ի բուն հարազատ ըզգուին հայրենեաց , զոր ճանաչեմք լինել գրաւորն միայն , որպէս և միակ կսպ ազգայնութեան կեցեալ մեզ պէս ևս : Սակայն թուի մեզ թէ՝ ընչ այլ այսպիսի կարտութեամբ մերով նշանատու է պակասութիւն զըզլորոցական գրաբառ յաջողալ՝ գրոց ՚ի մեզ . և զարմանք են թէ մինչև ցայս ժամ արժանաւարդ Միթարանութիւն Միթիթարեան Վենետից , որ այնչափ անձնանուէր եղև գրականութեան մերոյ , և արդեւարք և իրօք վստաս կեցաւ միշտ ամենայն արձանիօք ՚ի բարգաւաճումն նորին , ընդէր յայտնի կարևոր խնդրի ոչ լինով կալաւ հոգ և չընծայեաց տղիքն զհարկաւոր աշխատասիրութիւնս զարտայակա՛ն ուսանելոց , որ այնքան ՚ի հասարակի են առ երրօցայի աղիսն և զոր զլրին իսկ՝ մանաւանդ ըստ միջ բնութեամբ ի ՚ի զը իս հանել ՚ի ձեռն թարգմանութեանց , և ընուլ զայս կարն որ պէտս վարժարանաց մերոց ամենայն ուրեր : Պարս է տալ զայս նկատմունս ոչ նուազ և սոյլ գրաւոր աշխատողաց այլոց աշխարհաց՝ որ են բազմաթիւմք ժողովուրդք Հայոց , որք նմանապէս անփոյթ եղին , բոս մերոյ կարծեաց , ՚ի մասին յայտնի : Արդ զիմեղ մեր այդր վասն խորհրդոցն և լուսաւութեան ՚ի նպատ մերոյն զազաւարաց և անօրէնութեանց , անհունիմք թէ նովին համակրութեամբ զգայեալ ի մէնջ , քաղրասցին և վարժապետք և կառավարչք ազգային ուսումնարանաց տեղայն կատարելովս իրն :

Հետևեալ պատուական յօդուածը Միթարանային քաղելով մեր հետաւոր ընթերցողաց աչաց ներքև կը գրենք . յօդուած մը՝ որ Հակահաստնեան հայէ մի

Եւ յ'տ այոյոյի՛ զ'ոց լուսամասն , Զոր միշտ կատարէ ուսմիկ սոսկական . Գրես սրբութիւն բնից ինչ մեզայ , Որպէս թէ մեզք կան ի մաշի գիակաց : Եւ անիղճարաբ ըստ տաճիսց ասես , Զիւղարբից խոնկն ծածկես , ո՛չ յիշես . Ո՛ր գտեր զարգելս զիտը լուսամասն , Եւրո՞պոյ յԱրիփիլ՝ թէ ի խոժաստանն : Մարբու հանգերձնք զարգարիլ զղիտի , Յազգս հին և նոր անիթիւ է ցուցակ . Եւ ո՞ զղիտի անուցայ թողնոց , Կամ զիւղարբից զձէս խախտեաց : Այր բժամանղիլ մայն զայս զմնէ , Եւ ասմիկն որպէս հերձուած ցուցանէ , Մինչ յեկեղեցւոյ մի ոտամբ ի կալ : Զերկնից արքայն լսիրէ առնէ խաղ : Փոխէն գասացեալն առ ի մրելտակաց , Սուրբ երբորդուրեան ինեյ սրբասաց , Եղեալ Պետրոսի բափքին հետագանց , Երբ զխաբեցար տան երից անձանց : Զառ ի հրեշտակաց տացեալ զբանն , Զէ ի մնջ ուրուք փոխեալ յախտեան . Փոխեալ են նորա՞ որք զերգեալն առ Բան , Ուղիւս են ի զմն սուրբ երբորդութեան : Ո՛չ ապարէն զայս ետես Եսայեսս , Զամին յոր մեաւ արքայն Ողիսս , Տէր նստեալ հանջէր յաթոռ գերամբարձ , Եւ տունն լի էր փառք վեհապանձ : Զնուաւ մի առ մի Սրովրէք վեցիլեանն , Եւ ընտանիկն զերգ երբորդեան . Սուրբ , սուրբ , սուրբ ևս սր զօրութեանց ևս տէր , Լի են փառք քո ամենայն երկիր : Միթէ զայս Սրովրէք առ երբորդութիւն , Եւ ընտանիկն սրբերգեալն թիւն :

գրուած է և եկեղեցւոյն իրաւունքները և արտօնութիւնները կը պաշտպանէ . և այս կերպիւ գործակից կը լըայ Բէգէրսպուրիի գիտնական Հայ ձերբուսոյն պաշտպանողական աշխատասիրութեանը՝ զոր լըայրոյս Բանասիրականին մէջ կը հրատարակեմք :

Ի Բ Ա Ս Ի Ո Ի Ն Ի

Իրաւունք : Ըսկէց սրբազան անուն մը զիայ , ա՛ մէն գծուարութիւններուն լուծումը , և ամէն դաստասաններուն վճիռը իրաւանց վրայ կը հիմնուի : Սակայն ոմանց կիրքը , ոմանց կուրութիւնը և ոմանց անխելքութիւնը այն աստիճան եղաւ , որ ոչ միայն իրաւունքներէն հրաժարեցան , և իրաւունքը ուրացան , հասցա իրաւունք պաշտպանողներուն հերձուածող և հերքեալիս անունները տալու ալ չամչաց : Պատճառ . որովհետեւ իրենց բռնութիւններուն ու կիրքերուն գէմ գնողը այդ իրաւունքն էր :

Սակայն շատ ստոյգ է եղեր , թէ մարդը գծապղգուութեան մէջ բաները ուրիշ կերպ կը տեսնայ . և ճշմարտութիւններուն յարդը կիմանայ : Մեզի գէմ սրբազան Պապին անունը միշտ կը լրկնէին , թէ իրաւունք ճանաչար և իրաւունք չուզէր : Զնեք զիստեր թէ արդեօք այդ խօսքերնին սուս էր թէ ճշմարեալ : Բայց կրնայ ըլլաւ որ այն ատեն սրբազան Պապին ալ զլուիւր ձախողութիւն մը եկած չէր : Ըստոր ան ալ կուլայ և կողբայ որ իր իրաւունքներն ձեռքէն առեր են , և անոր համար իրաւանց պաշտպանութեան քարոզմը կը զրկէ իր Այո՛ 1 ին շրջաբերական թղթովը , և իտալիոց թագաւորը և անորութիւնը , պաշտօնեաները և զինուորները և բոլոր Իտալացիները կը ընդունէ ու կը բաժնադրէ , վասնզէ իր իրաւունքներն յափշտակեցին :

Մեր միտքը հիմակ Պապին և Իտալիոյ գատը տեսնալ և իրաւունքը որուն կողմը ըլլալը որոշելը չէ , ասիկա սէրութեանց դասն է . որոշելը մեզի չինար : Պրնանք իրաւ՝ իբր քաղաքական լրագիր մը՝ մենք ալ մեր միտքը յայտնել . բայց ասիկա ալ հոս անզս ընելու միտք չունինք : Մեր ընթերցողք մեր միտքը գիտեն : Հոս զուրցելիքնիս այս է , թէ մերին , այսինքն իրանց պաշտպանութեան խնդրոյն նոր պաշտպան մըն ալ գտանք հիմակ , այն է Պիոս Թ , սրբազան Պապը :

Հիշեալ շրջաբերականէն քանի մը խօսքեր բերենք , որ զուրցածնիս հաստատուի :

«Մենք՝ որ կարգուեցանք Ըստուծմէ բոլոր Իսրաւ . յէլին տունը (եկեղեցին) կատավարելու , իբր մը .

Միթէ ո՛չ վասն նոյն յաթոռ բազմեղոյն , Խօսելի մարգարէն շնչմանք սուրբ Հոգոյն . Մանուկ ծնաւ մեզ , մեզ որդի տուաւ , Աստուած և հզոր տէր վտանաորեցու : Ո՛չ յայոց ի բանից է համակրեալ , Սերունական այն երգ անուանեալ . Մի սուրբ բարբառով Աստուած դուանեալ , Եւ երկրորդ սրբով՝ հզոր հուշակեալ . Երբորդան անմահ զի խաչին մուտալ , Իսկ Աստուածութեամբն անուահ մեացեալ : Այն է Պետրոսի թախչին զհատ երթալ , Կամ երկր անձանց զխաչեցար տալ , Թէ զխաչեցոյն շնորհ շնորհաւալ , Աստուած և հզոր զըսն չուրտնալ : Թողցուք զի նախնեաց աւանդ հնացեալ , Յարեմիթացոյն ի բերան եղեալ . Թողցուք և զայն զիր ի վիճ քանդակեալ , Զոր Մամուէրտիա էր իբրու պահալ , Նշնայիս և զմանուկ յօղ վերայուցեալ , Որով աւանդից ցանկ կըլը լուծեալ : Ասեան զտաւջինն Հարբ Բապիկեղոսի , Են զայս նուազեալ յայնմիկ աստեկի , Զի՞նչ հուսաւոր արդ կարեն ստուգել , Թէ ի զմն երկր է լըալ կամք երգել : Ի ժողովի անդ վասն Երբորդութեան , Ոչ գոյ և սկնարկ թէ ձաղեալ էր բան . Եւ տիրէս , Նկատոր՝ զմարդացեալ բան , Կրկին խաչէին ի հայհոյութեան : Եւ Հարց ժողովոյն ընդզէ՛ հերձուածոյն , Արժան էր ուղղել զմաստ նոր երգոյն , ԶԲրիտանոս՝ խաչեալ խոստովանելով , Աստուած և անմահ՝ հզոր դուանելով : Զերեկ ի գիրս թէ ի Հայաստան , Երբ սկուաւ այս երգ երբորդեան ,

« Բէժինգիր արդարութեան և կրօնից . և իբր պաշտօնացի . և իբր արհեստագործացի . և իբր անասնաբանացի . և իբր անասնաբանացի . և իբր անասնաբանացի »

« Սուրբ Աթոռոյն սուրբ և նուիրական իրաւունքն . և իբր անասնաբանացի . և իբր անասնաբանացի . և իբր անասնաբանացի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

« Եւրոպայի և Ասիայի և Ամերիկայի և Ռուսիայի և Սինդիկատի և Սինդիկատի և Սինդիկատի »

Բայց յետ ո՛չ բազմաց յերգեալ շարական, Սուրբ Աստուած, հզօր, անմահ, կոչի բան : Եւ չէր խի հնար այլապէս ինչ լինել : Չի առ որդի էր կարգեալ միտ երգել, Երկարեան երգ ի պատարագին, Չոր ի հարց ունէր սուրբ եկեղեցին : Թէ չունէր Պետրոս թափիչ զայլ սխալ, Եւ միայն յայտնի է ամբաստանեալ, Եւ ո՛չ համարժէ՛քն մտնողեալ, Յօժար եմ նմա զոչ աշակերտեալ : Իսկ թէ զուրբ վասն այն հերձուած անուանէք, Չի և ի շրթունս թափիչին գտանէք, Ուրեմն հերքեցէք և զԵրրորդութիւն, Իբր Արևոսի բառաստեղծութիւն, Այլ և զՊետրոսն թափչով կոչկոճեմ, Եւ չստաստապէս ընդ դաս նորվեմ, Իսկ զերգ սուրբ Աստուած մտար ո՛չ կարծեմ, Եւ Երրորդութեան մինչ ի դէմս ընեմ : Վասն թէ հարք ձեր չորրորդ ժողովոյն, Արդարեւ զայն երգ չերգեցին Որդոյն, Ուստի՞ դրոսեցիք զուրբ զարածութիւն, Բանի տալ երգել առ Երրորդութիւն : Ո՛չ էին հարք մեր յոյնմ ժողովի, Չէր կարիք մտալ յայլոց և բան մի, Հարք ձեր երգեցին առ երկու և մի, Հարք մեր երգեցին առ բան և Հոգի, Ահա յուրեքս տօնի ծննդեան, Օնար, յայտնեցար՝ երգի առ Հօր բան, Իսկ ի կիրակէս, յաւուրս Զատիկեան, Երգի որ յարեար՝ ի ցոյց Յարութեան : Ի կիրակամուս յինանց սուրբ Զատիկ, Ի Տեառնընդատալ, ի Մարտիապարտի, Երգեմք որ եկիր, և որ գալոց ես, Առ Ռոզին ուղղեալ Սուրբ Սուրբ երգոյն պէս :

Նայելո՛ր ի տօնի այլակերպութեան, Յարմարի աւուրն բուն երկարեան, Եկիր յայտնեցար ի թարրոս լերին, Որովք փոստատրի Միածին Որդին : Սակայն ի տօնի Հոգեգրաւորեան, Առ Հոգին երգեմք զԵրկրորդութեան, Առանց յարելոյ ի նա խաչեցար, Այլ լով յառաջանան եկիր և հանդես : Թէ պէտ և չեղև մեզ զկտ ստուգել, Սակայն և ո՛չ խի հարի զոյր ձգրտել, Չի լուար թէ յունան ձեր եկեղեցեաց, Յարեն զխաչեցար յերգն Սուրբ Աստուած : Բայց այս՝ ո՛չ միտ, սոյ՛ միանգամ յամին, Եւ այն յոր մեծի աւագ ուրբաթին, Յորով՝ կատարի ծէս յիշատակին, Բարձման ի խաչչն սուրբ մարմնոյն Փրկչին : Թէ սոսոյգ է այս, չէ պարտ ևս վիճել, Չի ինքնին տեղի տայք բանին կարճել, Մինչ յանկողնիս երգն սուրբ Երրորդութեան, Յարեք խաչեցար՝ ըստ ձեզ թափչական : Չինչ հարի զնեք մեզ վրիճել զայս կամ զայն, Ըստ քաղցրեցիկ հարց աւանդութեան, Հարք մեր չընկալան խաղա զայն ժողով, Եւ մեր չընդունիմք՝ հարց հետեւելով : Չինչ փաստ ունիք ձեր ուղղափառութեան, Կամ՝ զի՞նչ հաւատալիս մեր մտրութեան, Միթէ՞ Սենտիլ կամ Սաղեպոյն, Որ արժանացաւ նորոյ յայտնութեան, Կամ միտնած որ ի նոր սրբոց, Յերկրէն կենդանեաց երեք նոր պատգամ : Եթե՛ն ստուրթեմք մեր վիճարանութեան, Բողբոսկանաց եկէք ակոյցեան : Ի՞նչ ի բաց ըզին զհասարկութեան, Գտնէք զանն ինչ որպէս է արժան :

Չի հետադիտակ վճիտ սպակին Սնդամարհանջէ մարբել զիտլին : Թէ ընկալուք զայդ վարդապետութիւն, Եղիցի՞ արեւօք մեզ անորորութիւն : Ո՛չ : Մի պատրիք դուք, և զմեզ մի պատրիք, Չորդայթ Հոռուց քաջ ի միտ սուրբ, Չի խրաբանչիւր կարգապետութիւն, Յիւր կորուել լանայ արբանեկութիւն : Հայք նայն էն որ ինչ յաւուրս Լէոնի, Հերբին զոր ստարք մուծանեն բոնի, Ըմանչն զճալս Հոռուց կամայ, Չբանալիս նորա պարտութեան ի բաց, Ահա ստուերականք ի մին օրինաց, Պանեայք հրեարեն ի ուան կենդանեաց, Մարմին Քրիստոսի գո՛ճ ողջակիցաց, Հնարեալ յԱստուծոյ նորոց օրինաց : Մարմին Քրիստոսի է անխմար հայ, Եւ ո՛չ մի գտանաց, ամու՛ճ նոխալաց, Եւ ստուերական զո՛ճ ողջակիցաց, Չիք բնաւ ի մեզ ի հին օրինաց : Մատաղ ո՛չ է զո՛ճ և ո՛չ ողջակից, Ո՛չ հոռ անուշից, ո՛չ բողբոսկից, Այլ տուրք աղքատաց և չբաւորաց, Յաւանդ մնացեալ ի սուրբ ազատաց : Ո՛ր ի մերազանց ողջակից կոչէ, Չգտան զոր ի դուռն տաճարին ածէ, Է՛ր զո՛ճ հրեական ընդ մատաղ դասի, Եւ տուրք աղքատին ողջակից ասի : Ե՛րբ լուար, տես՞՞ր և կամ՝ ընթերցա՞ր, Թէ՛ այր քահանայ սուր ի ձեռն կայր, Չի զնմամբ խոյոց բերէր պատարագ, Եւ զարեւն հեղոյր կարգին հակառակ :

(Մնացորդն յաջորդ քառով :)

յողուածներ : Յիշեալ ամսագրոյն տպագրութեան մարտիտիւնը եւ նոր տառերուն գեղեցկութիւնը...

Չմիտնիա, 2 Յունուար :

Երկու շաբաթէ ՚ի վեր հարաւային օդը կը տրտնուի, եւ փոքրիկ շնորհատութեամբ՝ շարունակ անձրև կու գայ...

Անցեալ կիրակի կէսօրէն ետէ՛ ինչպէս որ արդէն ծանուցուած էր, վաճառանոց (սպազար) բացուեցաւ...

Հոջակաւոր եղիւնադրո՞ծ Ե՛րկիւղի Հարբի կէտէն տին, որ շատ ժամանակէ ՚ի վեր չզմայապատ բուտար...

Մտակար Կ. Պոլսոյ Յունաց պատրիարքարանը ընդհանուր ժողով մի եղաւ նախապատճառով անհնարապէս...

Այս եղեւթիւնը կը յիշեցնէ մեզ Կ. Պոլսոյ մեր Ա. միւսկոյց յաջող ժամանակը...

Բարձրագոյն Գրան և Ուստայ կառավարութեան մէջ եղած յարաբերութեան կապերը երթալով կը տեսնուին...

Կայսերական բարձր հրամանաւ, Մարտի 1-ին...

Պոլսոս—Պէշք օգտատախոյ Այլտալ Սուլթանին սեղանաւոր կարգեցաւ...

Պաշտօնակիր կը զրկեն թէ Պարսից օգոստոս. Շահը մեկնելէ նոյն մայրաքաղաքէն ՚ի Թէհրան վերադառնալու համար...

Միտնաթ փաշային վասն փառաւոր հերոսներու թանկանքը ընկալաւ...

Իզմիրի ազգային պաշտօնական արձանագրութեան քաղաքով կը ծանուցանենք թէ յընթաց փերջացեալ 1870 ամին...

Մեր թերթը մասնաւոր ներքեւ դնելու ժամանակէ ստոր ստոր ինչպէս որ յարող Փախաղեան արաւ Մատուրին մանչը...

ԱՌՆԻՏՐԱԿԱՆ

Յիշեալ հանգարտութեան մէջ Ե. Այս շաբաթ 10 կողով Պողոսեանի ապրանք վաճառեցաւ 219 զուրուշի չէքիս և 5 կողով Մատեանի աֆիսոն 213 զուշի...

Ռեզարի բուրդը նմանապէս կու զուրի անլուայ բուրդին այսօրուան արժէքը 250-257 զուրուշի կեն գինարը և լուայուած ինք՝ 515 զուրուշի :

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆԻՐ

Այս արարացի գուարճայի վեպերուն զորոքող հատրն ես ՚ի յոյս բնծայուեցաւ ՚ի Տեոտեան տպարանը : Այնպէս զործայն քարգմանութիւնը վեցը հատրն բաղկացեալ պիտի ըլլայ եւ բաժանորդութեան գինն 75 զուրուշի :

Այս զորս տեսակ օրացոյցները չափաւոր գիներով կը յայտարարուին Պ. Հ. Գրաստիկեանի գրատունը, սուրբ Ստեփաննոս եկեղեցոյն զինացը :

Մատամ Հետիկի կուրքա, որ վեցնային էիւմ է, պատիւ կը համարի անձին ծանուցանել իզմիրի պատուելի հասարակութեան քի գործարան մի հաստատած է այս քաղաքիս մեզ՝ մեքենայով ճերմակեղեցիներ կարելու, ինչպէս նաեւ ամեն տեսակ հագուստներ ձեւելու...

Մատամ Հետիկի կուրքա, որ վեցնային էիւմ է, պատիւ կը համարի անձին ծանուցանել իզմիրի պատուելի հասարակութեան քի գործարան մի հաստատած է այս քաղաքիս մեզ՝ մեքենայով ճերմակեղեցիներ կարելու, ինչպէս նաեւ ամեն տեսակ հագուստներ ձեւելու...

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Կարգ շապիկ եւ պարահանդիւսի շապիկ' and 'Գոյգ մանիքեր'.

Ճշմարիտ վալանսիեցներ, բանուածք (պրօսուրի), եւ պակը ժողկանց (կիրպան) պարահանդիւսի համար :

ԳԵՂԱՏՆԱՍԻ ՀՈՒՍԻՍԻՔԻ ԶՂԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԳԻՒԹԻՒՆԻՐ

Մարդոս ջղային գրութեան (սիւրբ) շատ յոգնած ըլլալով սակայն ախտ մըն է և ջղերուն անհասկանալի շարժումը կամ զբաղուածութիւնը վշտալի է յոյժ... Միակ զեղք այս է... քիչ իսկ զինի, գարեջուր, և ուրիշ ըմպելիք...

Այս գործարանաց վերաբերեալ ամեն հիւանդութեանց մէջ թէ կողմնորդ չափէն աւելի ջրակից կըլլան կամ ըստական չեն ըլլալը, թէ բարը կամ աւարը երկխանց կը համարուի կամ թէ անցանց մէջ ցաւեր կը դոյնան միջքին համապատասխանած մասը...

Ար և է զեղ մի չկրնար ստամբոս գորութիւնը նորոգել և աղեկցնել զայն շուտով ինչպէս այս դեղահաստերը որոնք անարաւ իսկանութեան կամ վատթար կերակուրէ պատճառուած բոլոր թերթ կու թիւնը...

Շիշաու թեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութիւնը ամեն արտեան աւելի յաճախ կը պատահի և երբեմն աւելի վատագուոր է : Ասոց գործողութեանց անկարգ ընծայքին առաջին նշանները կրնան միշտ կարգադրուել...

Տեսչաու թեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութիւնը ամեն արտեան աւելի յաճախ կը պատահի և երբեմն աւելի վատագուոր է : Ասոց գործողութեանց անկարգ ընծայքին առաջին նշանները կրնան միշտ կարգադրուել...

Տեսչաու թեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութիւնը ամեն արտեան աւելի յաճախ կը պատահի և երբեմն աւելի վատագուոր է : Ասոց գործողութեանց անկարգ ընծայքին առաջին նշանները կրնան միշտ կարգադրուել...

Տեսչաու թեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութիւնը ամեն արտեան աւելի յաճախ կը պատահի և երբեմն աւելի վատագուոր է : Ասոց գործողութեանց անկարգ ընծայքին առաջին նշանները կրնան միշտ կարգադրուել...

Տեսչաու թեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութիւնը ամեն արտեան աւելի յաճախ կը պատահի և երբեմն աւելի վատագուոր է : Ասոց գործողութեանց անկարգ ընծայքին առաջին նշանները կրնան միշտ կարգադրուել...